

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi
International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language

Geliş/Received: 17.11.2023 Kabul/Accepted: 29.06.2024

Yunus Emre Enstitüsünün Balkanlardaki Türkçe Öğretimi Faaliyetlerine Genel Bir Bakış

Mehmet Önder KARACAOĞLU^a

^a Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, TÜRKİYE, mehmetonder25@gmail.com

ORCID ID : 0000-0002-4461-6021

Öz: Türkçe öğretimi gerek Türkiye’de gerekse dünyanın çeşitli bölgelerinde çeşitli kurumlarca sürdürülmektedir. Türkiye’de ve dünyada bu çalışmaları sürdüren kurumlardan biri de Yunus Emre Enstitüsüdür. Yunus Emre Enstitüsü 2009 yılından beri her düzey ve yaş grubu için Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretimi, iki dillilere Türkçe öğretimi, Türk soylulara Türkçe öğretimi faaliyetlerini sürdürmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün çalışmaları arasında eğitim-öğretimle birlikte materyal hazırlama, kitap basımı, z-kitap tasarımı gibi birçok çalışma bulunmaktadır. Çalışma kapsamında Yunus Emre Enstitüsünün 2014-2022 yılları arasında Balkanlar olarak adlandırılan; Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Karadağ, Kosova, Makedonya, Yunanistan, Hırvatistan, Macaristan, Sırbistan, Slovenya’yı kapsayan bölgede yürüttüğü faaliyetler (eğitim-öğretim, kültürel çalışma, sosyal etkinlikler gibi) incelenmiştir. Ayrıca Yunus Emre Enstitüsünün Balkanlarda yaptığı eğitim-öğretim çalışmalarının karşılaştırmalı değerlendirmesi yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak sürdürülmüştür. İnceleme nesnesi olarak Yunus Emre Enstitüsünün 2014-2022 yılları arasında yaptığı çalışmalara ilişkin faaliyet raporları doküman analizi yöntemiyle incelenerek analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ışığında Yunus Emre Enstitüsünün Balkanlardaki çalışmalarının hangi alanlara yoğunlaştığı, hangi sıklıkta yapıldığı ve hangi sonuçlara ulaştığı irdelenmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen veriler tasnif edilip temalandırılmıştır. Türkçe öğretimi ve ilgili alt alanlarda farklı coğrafyalarda, farklı kurumlarca yapılan karşılaştırmalarla kurumun bundan sonra yapacağı çalışmalara katkı sağlanması amaçlanmıştır. Çalışma sonuçlarında bölgedeki kurum, faaliyet, kursiyer, hizmet içi eğitim sayıları verilmiş ve bölgedeki faaliyetlere katkıları ortaya konulmuştur. Çalışmanın Yunus Emre Enstitüsünün ilerleyen yıllarda yapacağı çalışmaların verimliliğine, çeşitliliğine ve planlama süreçlerine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlar,, yabancılara Türkçe öğretimi, Türk soylulara Türkçe öğretimi.

An Overview of Yunus Emre Institute's Turkish Teaching Activities in the Balkans

Abstract: Turkish teaching is carried out by various institutions both in Turkey and in various parts of the world. One of the institutions that continues these studies in Turkey and in the world is Yunus Emre Institute. Since 2009, Yunus Emre Institute has been continuing its activities of teaching Turkish for all levels and age groups, teaching Turkish to foreigners, teaching Turkish to bilinguals, and teaching Turkish to Turkish nobles. Yunus Emre Institute's activities include many studies such as material preparation, book printing, and e-book design along with education and training. Within the scope of the study, Yunus Emre Institute's so-called Balkans between 2014-2022; Its activities (such as education-training, cultural work, social activities) in the region covering Albania, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Montenegro, Kosovo, Macedonia, Greece, Croatia, Hungary, Serbia and Slovenia were examined. In addition, a comparative evaluation of the education and training activities carried out by Yunus Emre Institute in the Balkans was made. The research was carried out as a case study, one of the qualitative research methods. As the object of investigation, activity reports regarding the work carried out by Yunus Emre Institute between 2014 and 2022 were examined and analyzed using the document analysis method. In the light of the data obtained, it was examined which areas Yunus Emre Institute's studies in the Balkans concentrated on, how frequently they were carried out and what results they achieved. The data obtained within the scope of the study were classified and themed. It is aimed to contribute to the future studies of the institution through comparisons made by different institutions in different geographies in Turkish teaching and related sub-fields. In the results of the study, the number of institutions, activities, trainees and in-service training in the region are given and their contributions to the activities in the region are revealed. It is evaluated that the study will contribute to the efficiency, diversity and planning processes of the studies that Yunus Emre Institute will carry out in the coming years.

Keywords: Teaching Turkish, Yunus Emre Institute, Balkans, teaching Turkish to foreigners, teaching Turkish to Turkish nobles.

1. GİRİŞ

1.1 Balkan Coğrafyası

Balkanlar Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Karadağ, Kosova, Makedonya ve Yunanistan topraklarının tamamını; Hırvatistan (%54,8), Macaristan (%6,5), Sırbistan (%72,2), Slovenya (%26,7) gibi ülkelerin de belirli bölgelerini kapsayan coğrafyanın genel adıdır. Türkiye'nin ise %3'lük bir bölümü Balkanlar'da yer almaktadır. Balkan coğrafyasının belirli bir kısmı Osmanlı İmparatorluğu ile 1370 tarihinde Türk hâkimiyetine girmiş. 1913 yılına kadar da Türk hâkimiyeti altında kalmıştır. Bundan dolayıdır ki mimarisi, yaşam şekilleri, sosyal ve kültürel yapısı ile Türkiye ile birçok benzerlik taşımaktadır.

Kelime anlamı olarak “dağlık, sıradağ” anlamına gelen “Balkan” Türkçe bir sözcüktür. Balkanlar, Türklerin bu bölgeye 1045'te başlayan akınları ile Türk kültüründe önemli bir yere sahip olan, bünyesinde farklı kültürleri barındıran, stratejik önemi büyük olan bir coğrafyadır. Balkan Yarımadası toplumsal ve siyasî açıdan değerlendirildiğinde çeşitli nitelikleri bünyesinde barındıran bir bölge olarak dikkat çekmektedir (İvgen, 2007, s. 1). Bu açıdan düşünüldüğünde bu bölgeyi Türk tarihinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Zira bu bölge V. yüzyılda başlayan fetihlerde Türk toprağı olmuş “Evlad-ı Fatihan”, “Rumeli” gibi adlandırmalarla Türklük açısından taşıdığı önemle dikkat çekmiştir. Balkanlarda “Türk izi” denildiğinde büyük önem arz eden Atilla'nın bu bölgenin büyük bölümünü ele geçirecek İstanbul yakınlarına kadar geldiği bilinmektedir. XIII. yüzyıla gelindiğinde ise Dobruca yakınları bu bölgedeki ilk Müslüman Türk cemaatinin kaynağı olmuştur (İsen, 1997, s. 13). Balkanlar'a Osmanlılar tarafından başlatılan fetihlerin ilkinin I. Murat (1388) gerçekleştirmiştir. Böylelikle Hunlarla başlayıp (378) Peçeneklerle devam eden (948), Anadolu'dan geçen Türklerle de belirli bir seviyeye ulaşan Balkanlarda Türk fetihleri 1481 yılına kadar devam etmiştir. Balkanlarda ilk fethi gerçekleştiren I. Murat, 28 Haziran 1389 tarihinde Kosova'da yani Balkan topraklarında şehadete ermiştir. Günümüzde ise Balkanlar'da bulunan on ülkeden özellikle Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Kosova ve Makedonya'da yoğun bir Türk nüfusu yaşamaktadır (Ercan, 1990).

1.2 Balkanlarda Türkçe Öğretimi

Balkanlarda Türkçe Öğretiminin tarihî arka planına bakıldığında Osmanlı İmparatorluğu'nun bölgeyi fethiyle başlayan ancak resmî olarak hangi tarihte başladığı bilinmeyen bir süreç dikkat çekmektedir. Bölgedeki ülkeler bazında bakıldığında bu ülkelerin Türk hâkimiyetine girmelerinin akabinde Türkçe ile daha fazla temas etmeleri olasıdır. Balkanlarda, aslında etnik olarak “Türk” olmamalarına karşın, kendilerini “Türk” olarak gören ya da görmeye eğilimli büyük bir Müslüman nüfus vardır (Bozkurt, 2010). Bundan dolayıdır ki bu bölgedeki çalışmaların eksenini bu anlayışla temellendirmek gerekir. Bölgedeki faaliyetlerin salt “yabancılar Türkçe öğretimi” olarak değerlendirilmemesi bu hassasiyetten ileri gelmektedir.

Tablo 1

Balkanlarda Türk hâkimiyeti

	Türk Hâkimiyetine Girişi	Osmanlı'dan Ayrılma, Bağımsızlık İlanı	Türk Hâkimiyetinde Kaldığı Süre
Makedonya	1448	1913	465
Arnavutluk	1468	1912	444
Bosna-Hersek	1463	1908	445
Bulgaristan	1385	1908	523
Yunanistan	1370	1829	459
Kosova	1389	1912	523
Karadağ	1479	1878	399
Romanya	1462	1878	416
Sırbistan	1521	1878	357
Hırvatistan	1566	1699	133
Macaristan	1526	1718	192

Tarihî arka planı V. yüzyıla dayanan ve 1900'lerde Osmanlı İmparatorluğu'nun hâkimiyetinden çıkan bu bölge sosyal ve kültürel anlamda hâlâ Türk izlerini taşımaktadır (Çelik, 2014). Osmanlı medeniyeti açısından da büyük önem taşıyan bölgede mimarî, kültürel, edebî açılardan köklü bir miras varlığını sürdürmektedir. Günümüze gelindiğinde ise bölgedeki Türkçe öğretimi faaliyetleri bu coğrafyanın hemen hemen her köşesinde etkin bir şekilde sürdürülmektedir.

1.2. Yunus Emre Enstitüsünün Bölgedeki Çalışmaları

Yunus Emre Enstitüsü, Yunus Emre Vakfına bağlı olarak 2009 yılında kurulmuştur. Yurt dışında kurduğu merkezler aracılığıyla yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarının yanı sıra ülkemizin tanıtımı amacıyla kültür ve sanat faaliyetleri yürütmekte, ayrıca bilimsel çalışmalara destek vermektedir. Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında 63'ten fazla kültür merkezi bulunmaktadır. Kültür merkezlerinde Türkçe eğitimi verilmekte ayrıca farklı ülkelerdeki eğitim kurumlarıyla yapılan iş birlikleri ile Türkoloji bölümleri ve Türkçe öğretimi desteklenmektedir. Kültür merkezleri aracılığıyla Türk kültürü ve sanatı tanıtılmakta, ulusal veya uluslararası etkinliklerde Türkiye Cumhuriyeti temsil edilmektedir.

Alanyazında bölgedeki Türkçe eğitim ve öğretimine yönelik çalışmalar taranmıştır. Kayadibi (2013), çalışmasında Makedonya, Kosova, Bosna-Hersek, Yunanistan, Bulgaristan ve Arnavutluk'ta Türkçe eğitiminin durumunu ele almıştır. Bir başka çalışmasında ise Makedonya'da yaşayan Türklerin Türkçe eğitim ve millî kimliği yaşatma konusundaki sıkıntılarını irdeleyerek eğitimde program, ders kitabı ve öğretmen kadrosu yetersizliği sorunlarına dikkat çekmiştir. Bozkurt (2010), 1989'da başlayan siyasi hareketlerle tüm dünyayı etkileyen sürecin günümüze kadar Balkanlara etkisini derinlemesine analiz etmiş ve Balkanları günümüzde siyasal, etnik, dinî, kültürel ve benzeri konular bakımından en karmaşık bölgelerden biri olarak dikkatlere sunmuştur. Çangal (2013) bölgeye yönelik çalışmaları Bosna merkezli ele aldığı çalışmasında tarihsel süreçten itibaren yabancılara Türkçe öğretimi çalışmalarını ve Yunus Emre Enstitüsünün bölgedeki faaliyetlerini analiz etmiştir. Kayadibi (2017) bölgede Türkçe eğitimin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için iyi bir öğretmen yetiştirme sisteminin bulunması gerektiğine işaret etmektedir. Açık ve Yavuz (2019) Makedonya, Kosova ve Romanya'da Türkçe derslerine giren öğretmenlerle görüşmelerden hareketle Balkanlarda Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunları tespit etmeye çalışmışlardır. Çelik (2021a) çalışmasında Bosna Hersek'te Türkçe öğretiminde görülen eksikliklere yer vermiştir. Altay ve Akkaya (2022) bölgede sürdürülen Türkçe eğitiminin materyal yetersizliği, kitap eksikliği, mevcut kitapların içerik ve çeviri açısından yeterli olmaması, ilgisizlik, bilimsel çalışmaların yeterli ve etkili olmaması, bölgeye yapılan desteklerin yetersiz ve dağınık olması gibi sorunlar çerçevesinde yürütüldüğünü belirlemişlerdir. Çelik (2021b) bir başka çalışmasında ise Balkan Savaşları ile Türkçe eğitim konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığını, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra rahat bir nefes alınsa da Türkçe eğitim konusunda birçok sorun ile karşılaşıldığını ortaya koymuştur. Artun (2013) da tarihi perspektiften bölgeye bakarak Osmanlı'nın Balkanlar'dan çekilmesinden sonra Türk kültürü ve Türk dilinin etkisi azaldığını; yabancı dil, kültür ve edebiyatlarının etkisini arttırdığını ifade etmiştir.

2. YÖNTEM

Balkan coğrafyası, Osmanlı izlerini taşıyan önemli bir bölgedir. Bu nedendir ki bu bölgede yaşayan Müslüman milletler tarih boyunca "Türk" olarak adlandırılmıştır. "Müslüman" kimliğine eş olarak kullanılan "Türk" kavramı bu toprakların Türk medeniyetinde önemini arttırmıştır. Bu çalışma ile tarihsel süreçte önem arz eden bölgede yürütülen dil ve kültür çalışmalarının "Yunus Emre Enstitüsü" uhdesindeki faaliyetlerine dikkat çekilmek istenmiştir. Enstitü'nün bölgede yürüttüğü çalışmalar tarihî arka plana dayanan bir misyonu üstlenmektedir. Yürütülen faaliyetleri odağa alan raporlar incelenerek YEE penceresinden bölgeye bakılmış olunacaktır.

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması olarak desenlenmiştir. Durum çalışması kapsamında yürütülen araştırmalarda inceleme nesnelere ve çalışma grupları yer alabilmektedir. Araştırma sürecinde inceleme nesnesi olarak Yunus Emre Enstitüsünün kurumsal web sitesinde bulunan faaliyet raporları yer almaktadır. Bu raporlar inceleme nesnesi olarak alınmış ve içerik analizi ile Balkanlara ilişkin faaliyetler incelenmiştir.

2.1. Araştırmanın inceleme nesneleri

Araştırmanın inceleme nesnelərini Yunus Emre Enstitüsünün faaliyet raporları oluşturmaktadır. Bu raporlar kurumsal web sitesinde PDF dosyaları olarak yer almakta ve 2014-2022 yılları arasında kapsamaktadır. Bu çalışma analitik araştırma modeli ile desenlenmiştir. Analitik araştırmalarda doküman incelemesi yöntemiyle olaylar, düşünceler, kavramlar ve eserler analiz edilir. Analitik araştırma modellerinde direkt iletişime geçilmez, veri toplama ve buna bağlı yürütülen analiz süreci genellikle dokümanlara dayalıdır (McMillan, 2004; McMillan ve Schumacher, 2014; Burkett, 1990'dan akt. Boyacı, Güner ve Babadağ, 2017, s. 177-178). Bu çalışmada 2014-2022 yıllarını kapsayan yedi faaliyet raporu inceleme nesnesi olarak alınmış ve bunlardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle yorumlanmıştır.

		
2014 Faaliyet Raporu	2015 Faaliyet Raporu	2016 Faaliyet Raporu
		
2017 Faaliyet Raporu	2018 Faaliyet Raporu	2019 Faaliyet Raporu
		
2020 Faaliyet Raporu	2021 Faaliyet Raporu	2022 Faaliyet Raporu

Görsel 1. Araştırmada incelenen faaliyet raporları

Yunus Emre Enstitüsünün 2014 yılından 2022 yılına kadarki süreyi kapsayan faaliyet raporları kurumun <http://yee.org.tr> web adresinde yer almaktadır. Bu raporlar incelenerek Balkanlarda yürütülen çalışmalar analiz edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUMLAR

2009 yılında faaliyetine başlayan Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışında 84'ten fazla kültür merkezi bulunmaktadır. 2022 itibariyle Balkanlardaki 15 farklı şehirde kurumun kültür merkezleri faaliyet göstermektedir. Kurumun faaliyet gösterdiği Balkan ülkeleri ve bu ülkelerde temsilcilik açtığı şehirler Tablo 2'de verilmiştir:

Tablo 2

Yunus Emre Enstitüsünün Balkanlarda faaliyet gösterdiği yerler

Ülke	Şehir
Arnavutluk	İşkodra
	Tiran
Bosna Hersek	Foynitsa
	Mostar
	Saraybosna
Karadağ	Podgoritsa
Kosova	İpek
	Priştine
	Prizren
Makedonya	Üsküp
Romanya	Bükreş
	Köstence
Sırbistan	Belgrad

Hırvatistan	Zagreb
Macaristan	Budapeşte

Tablo 2 incelendiğinde kurumun üç farklı yerleşim birimi ile en fazla Kosova’da, birer yerleşim yeri ile de en az Makedonya, Sırbistan, Hırvatistan, Macaristan ve Karadağ’da faaliyet gösterdiği görülmektedir. Yunus Emre Enstitüsünün dünya genelinde yürüttüğü faaliyetler dikkate alındığından bu çalışmaların %18’inin Balkanlarda yürütüldüğü görülmektedir (YEE, 2022).

Bu merkezlerdeki faaliyetlere ilişkin istatistikler ise Tablo 3’te yer almaktadır:

Tablo 3

Yunus Emre Enstitüsünün faaliyet istatistikleri

Yıl	Toplam Faaliyet Sayısı	Balkanlardaki Faaliyet Sayısı
2014	465	Sayı/Oran verilmemiş
2015	713	Sayı/Oran verilmemiş
2016	796	283
2017	887	320
2018	908	272
2019	942	264
2020	-	-
Toplam	4711	1139

Tablo 3 yorumlandığında 2014 yılından 2020 yılına kadar kurumun dünya genelindeki faaliyetlerinde sürekli bir artış tespit edilmiş, 2020 yılında ise yaşanan Covid-19 pandemisi nedeniyle herhangi bir çalışma yürütülemediği görülmüştür. Balkanlardaki faaliyetler ise dünya genelindeki faaliyetler gibi sürekli bir artış sergilememiş, inişli çıkışlı bir gelişim göstermiştir. En fazla faaliyet 2017 yılında ($f=320$), en az faaliyet ise 2019 yılında ($f=264$) yapılmıştır. 2020 yılında pandemi nedeniyle hiçbir faaliyet yapılamamış, 2014 ve 2015 yılındaki raporlarda ise Balkanlardaki faaliyet sayıları ile ilgili bilgi verilmemiştir.

Kurum raporlarında 2021 ve 2022 yılındaki faaliyetlere ilişkin nicel veriler icmal olarak sunulmamıştır. Ancak pandemi sonrası 2021 yılında çalışmalar ivme kazanmış, 2022 yılında ise her alanda artış saptanmıştır. Sadece 40 ülkede 2819 öğrencinin katılımı ile Türkçe öğretimi faaliyeti sürdürülmüş olması

bunun en açık göstergesidir. Ayrıca Yabancı Öğrenci Sınavı (YÖS) kapsamında sekiz farklı üniversite ile protokol yapılmıştır (YEE, 2022). “*Tercihim Türkçe*” kapsamında 18 ülkede 246 okul bünyesinde 13.234 öğrenciye yönelik Türkçe öğretimi faaliyeti yürütülmüştür. Bu veriler, pandemi ile düşüş gösteren çalışmaların yükselen bir grafikte arttığını göstermektedir.

Yunus Emre Enstitüsünün kültürel çalışmaları ve eğitim-öğretim faaliyetleri kültür merkezleri aracılığıyla yürütülmektedir. Kurumun Balkanlarda yer alan kültür merkezlerine ilişkin ayrıntılar Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4

Yunus Emre Enstitüsünün 2014-2022 arasında Balkanlarda faaliyette bulunduğu bölgeler

Yıl	Kültür Bulunan Sayısı	Merkezi Bölge	Kültür Merkezi Sayısı	Kültür Merkezi Bulunan Bölgeler
2014	12		12	Saraybosna, Mostar, Foynitsa, Tiran, İşkodra, Üsküp, Bükreş, Köstence, Priştine, Prizren, İpek, Podgoritsa
2015	12		12	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran
2016	14		14	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb
2017	15		15	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb
2018	15		15	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb
2019	15		15	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb

2020	15	15	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb
2021	15	15	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Komrat, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb
2022	15	15	Belgrad, Bükreş, Foynitsa, İpek, İşkodra, Komrat, Köstence, Mostar, Podgoritsa, Priştine, Prizren, Saraybosna, Tiran, Üsküp, Zagreb

Tablo 4 incelendiğinde Yunus Emre Enstitüsünün 2014 yılında Balkanların 12 bölgesinde 12 kültür merkezi yer almaktadır. Bu sayı 2022 yılına gelindiğinde 15 bölgede 15 merkeze ulaşmıştır. Kurumun kültür merkezleri dışında eğitim-öğretim faaliyetleri için bölgedeki okullarla bağlantıları da mevcuttur. Özellikle “*Tercihim Türkçe Projesi*” kapsamında MEB, Maarif Vakfı ve diğer bağlantılı okul/kurumlar ile kültür merkezlerinde Türkçe öğretimi çalışmaları sürdürülmektedir. Bu okullara ilişkin detaylar ise Tablo 5’te yer almaktadır:

Tablo 5

Yunus Emre Enstitüsünün Balkanlardaki Bağlantılı Okul/Kurumlarda Öğrenci Sayıları

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Balkanlar	6120	5683	8243	9055	9715	9718	8431	8977

Tablo 5 incelendiğinde Yunus Emre Enstitüsünün 2015 yılında Balkanlarda bağlantılı olduğu okullarda 6120 öğrencisi bulunmaktadır. Kurumun 2014 raporunda okullar ile ilgili bilgi mevcut değildir. Balkanlardaki öğrenci sayısı 2022 yılında 8977 öğrenciye ulaşmıştır. Bu okullar dışında akademik çalışmaların sürdürülmesi ve desteklenmesi için bölgedeki üniversitelerle protokoller yapılmaktadır. Kurumun Balkanlarda protokol yaptığı üniversite sayılarına ilişkin detaylar Tablo 6’da yer almaktadır:

Tablo 6

Yunus Emre Enstitüsünün Türkoloji Bölümleri ile protokol sayıları

Yıl	Protokol Yapılan Türkoloji Bölümü Sayısı	Balkanlardaki Protokol Sayısı
2014	58	10
2015	64	16
2016	64	8
2017	73	15
2018	100	16
2019	101	16
2020	101	16
2021	103	14
2022	103	14

Tablo 6 incelendiğinde Yunus Emre Enstitüsünün 2014 dünya genelinde farklı üniversitelerden 58 Türkoloji Bölümü ile protokol yaptığı, bu protokollerden 10 tanesinin ise Balkanlarda yer aldığı görülmektedir. 2022 yılına kadar artış gösteren protokoller ile dünya genelinde 103, Balkanlarda ise 14 bölüme ulaşılmıştır.

Yunus Emre Enstitüsü Türkçe eğitim-öğretim çalışmaları kapsamında yeterlik sınavları yapmaktadır. Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS), Türkçenin uluslararası geçerliğe sahip standart bir sınava kavuşması ve yabancı öğrenci kabulünü kolaylaştıran politikalara destek olunması amacıyla, Türkçeyi yabancı ya da anadil olarak öğrenen bireylerin dil yeterliklerini ölçmek üzere Yunus Emre Enstitüsü Sınav Merkezi tarafından Avrupa Dilleri Öğretimi Ortak Çerçeve Metni'ne göre geliştirilen bir yeterlik sınavıdır. İlk YYS uygulaması, Tahran Türk Kültür Merkezinde yapılmıştır. Uluslararası ölçekte ilk uygulama, 10 ülkede (Kosova, Arnavutluk, Mısır, İran, Azerbaycan, Japonya, Gürcistan, Bosna Hersek, Belçika, Kazakistan) gerçekleştirilmiştir. Türkçe Yeterlik Sınavı yılda üç kez uygulanmaktadır. Türkçe Yeterlik Sınavı (TYS) ile ilgili detaylara Tablo 7'de yer verilmiştir:

Tablo 7

Türkçe Yeterlik Sınavları (TYS) öğrenci sayıları

Türkçe Yeterlik Sınavı	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toplam Öğrenci Sayısı	652	1147	1432	2131	2527	2188	1982	1639	2819
Balkanlardaki Öğrenci Sayısı	Sayı/oran verilmemiş	Sayı/oran verilmemiş	114	170	180	128	76	93	82

Tablo 7 incelendiğinde kurumun yürüttüğü bu sınavlara 2014 yılında 652 öğrenci girmişken bu sayı 2019 yılına göre sürekli artarak 2579'e ulaşmıştır. 2020 yılında ise pandeminin etkisiyle 1892'ye gerilemiştir. 2022 yılında ise toplam katılım 2819 iken Balkanlarda bu sayı 82 olarak tespit edilmiştir. Balkanlarda TYS'ye katılım ile ilgili 2014 ve 2015 raporlarında bilgiye ulaşılamamıştır. 2016 yılında 114 öğrencinin katıldığı bu sınavlara 2020 yılında ise 76 öğrenci katılmıştır. TYS'ye 2014-2022 yılları arasında 16.870 öğrenci, Balkanlarda ise toplam 843 öğrenci katılmıştır. Türkçe Yeterlik Sınavı'na Balkanlardan katılan öğrenci sayısının dünya genelindeki toplam öğrenci sayısına oranı ise yaklaşık %6 oranında olmuştur.

Yunus Emre Enstitüsü kültür merkezleri, okullar, Türkoloji Bölümleri ile sürdürdüğü çalışmalarının yanı sıra yaz okulu faaliyetleri de yapmaktadır. Kurumun yaz okullarına ilişkin bilgiler Tablo 8'de yer almaktadır:

Tablo 8

Yunus Emre Enstitüsünün açtığı yaz okulları

Yaz Okulu	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Toplam
Toplam Sayı	350	500	540	720	1000	140	Yapılmadı	Yapılmadı	60	3310
Balkanlardaki Katılım Oranı	Oran yok	Oran yok	%31	%29	%9	%25	%0	%0	Oran yok	%23,5

Tablo 8 incelendiğinde dünya genelinde 2014 yılında 350 yaz okulu açılmışken 2018 yılına kadar sürekli bir artış gerçekleşmiştir. 2019 yılında yaz okulu sayısı 140'a düşmüş, 2020 ve 2021'de tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi nedeniyle yaz okulları açılmamıştır. 2014-2022 toplamına bakıldığında 3310 yaz okulu açılmış, bunlardan %23,5'i (n=821) Balkanlarda gerçekleştirilmiştir.

Eğitim-öğretim sürecinin etkililiğini, verimliliğini arttıran önemli unsurlardan biri de hizmet içi eğitimlerdir. Gerek okullarda gerek kültür merkezlerinde görev alan eğitimcilerin, Türkiye’den gönderilen öğretmenlerin ya da kurum bünyesinde görev almak isteyen öğretmen adaylarının eğitim süreçlerinden geçmesi büyük önem taşımaktadır. Yunus Emre Enstitüsünün bu amaçla yaptığı eğitimcilerden bazıları Balkanlarda gerçekleştirilmiştir. 2014-2022 yılları arasında Balkanlarda da eğitimciler eğitimi düzenlenmiştir. Raporlarda bu eğitimlerden ilkinin 2017 yılında Tiran’da 29 eğitimciyle yapıldığı, 2019 yılında Saraybosna’da yapılan eğitime ise 45 eğitimci katıldığı tespit edilmiştir. Bu eğitimlerden toplam 64 eğitimci yararlanmıştır. 2021, 2022 yıllarında ise bu eğitimlerin artarak devam ettiği raporlardaki faaliyet görsellerinden anlaşılmakta ancak nicel verilere rastlanılmamaktadır. Merkezlerin en önemli faaliyet alanı olan kurslar ise daha fazla kişiye, daha geniş bir kitleye ulaşan önemli çalışmalar. Yunus Emre Enstitüsünün 2014-2020 arasında dünya genelinde ve Balkanlarda açtığı kurslara katılan kursiyerlere ilişkin veriler Tablo 10’da verilmiştir:

Tablo 10

Yunus Emre Enstitüsünün kursiyer istatistikleri

Kursiyer	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Toplam
Toplam Sayı	9256	9809	11999	12323	15182	15271	-	11248	13234	98322
Balkanlardaki Kursiyer Oranı	Oran verilmemiş	Oran verilmemiş	%34	%33	%30	%30	-	%32	%31	%31,66

Tablo 10 incelendiğinde 2014’ten 2019 yılına kadar kursiyer sayısında sürekli bir artış söz konusudur. 2020 yılında ise pandemiden ötürü kursiyer alınmamıştır. Dünya genelinde kurumdaki kurslardan yararlanan kişi sayısı 98322 iken bu sayı Balkanlarda 30.500 civarında (yaklaşık %32) olmuştur. Balkan coğrafyasında kurslardan yararlanan kişi sayısının oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Balkan coğrafyasını temel alan çalışmalarda bölgedeki dil, kültür, tarih, sosyal hayat dikkate alınarak bölgenin genel durumu aktarılmaktadır. Ayrıca bölgedeki ülkelerin lokal anlamda incelendiği çalışmalar da mevcuttur. Altay ve Akkaya (2022) ve Çelik (2021b) bölgede yaşanan en temel sıkıntının materyal sıkıntısı olduğunu, materyal eksikliğinin en yoğun ve etkisinin en fazla olduğu kısmının ise ders kitapları olduğunu dile getirmiştir. Bu bağlamda Yunus Emre Enstitüsünün kitap ve kaynak temini için yürüttüğü çalışmaların yerinde olduğu, artarak devam etmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Zira YEE, *Yedi İklim Türkçe, Türkçe Öğreniyoruz, Haydi Türkçe Öğrenelim, Çocuklar İçin Türkçe* gibi birçok nitelikli çalışmaya imza atmaktadır. Çelik (2021a) Türkiye’deki üniversitelerin Türkoloji bölümleriyle Bosna

Hersek'tekiler arasında iş birliğinin geliştirilmesi, öğrenci ve öğretim üyesi hareketliliği programları ile etkileşimin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Açık ve Yavuz (2019) da benzer durumlara dikkat çekmiş, bölgede görev yapan Balkan kökenli öğretmenlerin de Türkiye'de misafir öğretmen/öğretim üyesi olarak kalarak buradaki uygulamalarla ilgili tecrübe edinmeleri sağlanabilir. Yunus Emre Enstitüsünün gerek bölgedeki üniversitelerle sürdürdüğü protokoller gerek Türkiye'den gönderilen akademisyen ve öğretmenler bu amaca hizmet etmektedir. Kayadibi (2013) Balkan ülkelerinde -özellikle ana dili Türkçe olan- iki dilli hatta çok dilli öğrencilerin Türkçe öğretimi konusunda birçok sorunla karşı karşıya kaldığını ortaya koymaktadır. Bu noktada Yunus Emre Enstitüsünün yürüttüğü çalışmaların yerinde olduğu ve Türkçenin unutulmaması, gelecek kuşaklara aktarılması noktasında büyük önem taşıdığı değerlendirilmektedir. Karacaoğlu (2024) "Balkan" ve "Rumeli" temalı dergilerde bölgeye yönelik Türkçe öğretimi çalışmalarını ele almıştır. Yine Özcan ve Sallabaş (2023) Türkçenin Balkanlardaki gelişimi üzerine yapılan çalışmaların eğilimlerinin belirleyerek genel bir çerçeve çizilmesine katkı sağlamıştır. Kahtalı ve Tay (2023) Türkçe öğretimi alanında Balkanlarda yapılmış araştırma makalelerini yapıldığı yıllara, konu alanlarına, kullanılan araştırma modeline, evren/örneklem/çalışma grubuna ve ülkelere göre dağılımı dikkate alarak sınıflandırmıştır.

Balkanlar; Türk izini taşıyan, uzun yıllar Türk hâkimiyetinde kalmış bir bölgedir. Sokaklarında Türkçe konuşulmuş; sevinçleri, kederleri Türkçe dile getirilmiştir. Türkçenin eğitim-öğretim sürecinde kullanılması yüzyıllar süren hâkimiyetle devam etmiş, Osmanlı İmparatorluğu'nun bölgeden çekilmesiyle Türkçe etkinliğini kaybetmeye başlamıştır. Akabinde başlayan baskılarla Türkçe azınlık dili statüsü kazanıncaya kadar yasaklara maruz kalmıştır. Günümüzde bölgede Türk varlığının büyük çoğunluğu Türkçeyi kullanmakta, öğrenmekte ve yaşatma çabası gütmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti hamisi olduğu soydaşlarının bu ihtiyaçlarına binaen çeşitli kurum ve kuruluşlarla Türkçenin eğitim-öğretim sürecine katkı sağlamaktadır. Yunus Emre Enstitüsü bölgede uzun bir süredir faaliyet gösteren, birçok farklı bölgede kültür merkezleri aracılığıyla Türkçeye hizmet eden bir kuruluştur. Bölgede gerek okullarda gerekse üniversiteler nezdindeki Türkoloji bölümlerinde Türkçenin öğretimi ile ilgili etkin bir süreç yürütülmektedir. Osmanlı hâkimiyetinden sonra Türkçe eğitim konusunda ortak sıkıntılarla karşı karşıya kalınmıştır. Yunus Emre Enstitüsünün misyonu bu sıkıntılara tek elden ve uzmanlık çerçevesinde çözümler üretmektir. Yunus Emre Enstitüsü kurslar, etkinlikler, yaz okulları, eğitimci eğitimleri ve çeşitli faaliyetlerle bu sürece yön vermektedir. Ayrıca ölçme değerlendirme faaliyetleri adına Türkçe Yeterlik Sınavı'nı organize edip birçok merkezde eşzamanlı bir şekilde uygulamaktadır. Yıllar geçtikçe büyüyen teşkilat yapısı ve alanda edindiği tecrübe ile gerek Balkanlarda gerekse tüm dünyada çalışmalarını sürdürmektedir.

Balkanlarda yaşayan Türklerin hem çocuklarının hem de gelecek kuşakların Türkçeyi unutmamaları adına kurumlar aracılığıyla yürütülen bu çalışmalara destek olması gerekmektedir. Zira yaşadıkları ülkenin dili ile eğitim-öğretim gören çocuklar bununla birlikte anadilleri olan Türkçeyi de öğrenmeli, etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Türkçenin unutulmaması, sonraki kuşaklara aktarılması için bu durum

büyük bir önem taşımaktadır. Yunus Emre Enstitüsü her düzeye yönelik hazırladığı Türkçe öğretim setleri, okuma kitapları, çalışma kitapları ve bunları destekleyici elektronik altyapılar ile kaynak ihtiyacını en doğru şekilde sağlamaktadır. Bu bağlamda özgün kaynak kullanımı büyük önem taşımaktadır. Yunus Emre Enstitüsü öğretmen istihdamı politikaları ve bünyesindeki öğretmenlere verdiği hizmet içi eğitimlerle bu kaynakları doğru, etkin ve verimli kullanacak bir kadro oluşturma çabasıdır. Aynı zamanda gerek akademisyen gerekse Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki öğretmenlerden yurt dışı geçici görevlendirme ile nitelikli personel temini sağlamaktadır.

Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlardaki on bir ülkenin dokuzunda faaliyet göstermektedir. Faaliyette bulunmadığı iki ülke Yunanistan ve Bulgaristan'dır. Buradaki Türk varlığını da düşünerek ilerleyen zamanlarda buralarda da kurumlar açma adına diplomatik girişimlerde bulunulmalıdır.

Balkanlarda Türkçe öğretimi ile ilgili araştırmalar ve çalışma kapsamında Yunus Emre Enstitüsünün bölgedeki faaliyetleri ele alındığında Türkçenin eğitim ve öğretimi ile ilgili aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ve Türk soylulara Türkçe öğretimi eğitim-öğretim programlarına dayalı materyal ve kaynaklarla desteklenmelidir. Gelişen teknolojik imkânların bu süreci zenginleştirici ve öğrencilerin ilgilerini çekecek yönleri artırılmalıdır.
- Sadece Balkanlarda değil Türkçenin kurumlar aracılığıyla eğitim-öğretim süreci içerisinde olduğu tüm coğrafyalarda çeşitli sempozyum, kongre ve çalıştaylarla “Yabancılara Türkçe Öğretimi” ve “Türk Soylulara Türkçe Öğretimi” süreçlerinin akademik anlamda tartışılması ve geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Araştırmalarda ortaya çıkan kaynak eksikliğini ve bölgede kullanılacak materyalleri geliştirme açısından çeşitli çalıştaylar düzenlenmelidir.
- Balkanlarda bölge bazlı hizmet içi eğitimler sürdürülmektedir. Bu kapsamda “*Yabancılara Türkçe Öğretimi*” ve/veya “*Türk Soylulara Türkçe Öğretimi*” alanında tecrübeli akademisyen ve öğretmenlerden destek alınarak çalışmaların sürdürülmesi sağlanmalıdır.
- Türk kökenli kişilerin yabancı dil, kültür ve edebiyatlarının etkisi altında kalmaması adına TV, radyo, sosyal medya, video içerikleri ile Türkçenin yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.
- Yunus Emre Enstitüsü, Balkanlarda uzun yıllar faaliyet gösteremediği Bulgaristan'da çalışmalarına başlamıştır (YEE, 2022). Aynı şekilde Yunanistan'da da kültür merkezi açma çalışmaları için diplomatik girişimlerde bulunmalı; bu duruma devlet politikası gözüyle bakılmalıdır.
- Yüzyıllar boyu Türk izi taşıyan bu topraklarda Türk dili öğretilmeli ve Türk nüfusun Türkçe eğitimi konusunda hassasiyet göstermesi desteklenmelidir.

Kaynakça

- Açık, F. ve Yavuz, R. İ. (2019). Balkanlarda Öğreticilerin Gözünden Türkçe Öğretimi. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 48, 299-326.
- Altay, E. ve Akkaya, A. (2022). Kuzey Makedonya'da Türkçe Eğitimi. *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 147-167.
- Artun, E. (2013). Geçmişten Günümüze Kültürel Değişim ve Gelişim Sürecinde Balkanlarda Türkçe. *Beder Journal of Humanities*, 4(2), 13-26.
- Bozkurt, G. S. (2010). Tito sonrası dönemde eski Yugoslavya bölgesindeki Türkler ve Müslümanlar. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi/Journal of Turkish World Studies*, 10(2), 51-95.
- Çangal, Ö. (2013). *Yabancılara Türkçe öğretiminde dil ihtiyaç analizi: Bosna-Hersek örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, M. (2014). Makedonya'da Türk İzleri. *Uluslararası Türk Kültür Sempozyumu*, 1(19), 1-9.
- Çelik, M. E. (2021a). Bosna-Hersek'te Türkçe Öğretiminin Güncel Durumu. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 108-128.
- Çelik, M. (2021b). Kuzey Makedonya'da Türkçe Eğitim ve Öğretim. *I. Uluslararası Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 261-268.
- Ercan, Y. (1990). Balkan Türkleri ve Bulgarlar. *Belleten*, 54(209), 297-308.
- İsen, M. (1997). *Ötelerden Bir Ses*: Ankara.
- İvgen, F. (2007). *1960 Döneminde Türkiye'nin Balkan Politikası*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı: Eskişehir.
- Kahtalı, B. D. ve Tay, İ. (2023). Balkanlarda Türkçe öğretimi üzerine bir inceleme. *ISOEVA-2023*, 54-67.
- Karacaoğlu, M. Ö. (2024). Türkçe Öğretimi Bağlamında Balkan/Rumeli İsimli Dergiler Üzerine Bir İnceleme. *Balkanlarda Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları*, 6(1), 51-68.
- Kayadibi, N. (2013). Balkanlarda Türkçe Eğitimi ve Öğretimine Genel Bir Bakış. *UTEK'13 Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi Bildiri Kitabı*, 22(1), 129-138.
- Kayadibi, N. (2017). Makedonya'da Türkçe öğretmeni, Türk dili ve edebiyatı öğretmeni yetiştirme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 5(1), 15-25.
- Özcan, S. ve Sallabaş, M. E. (2023). Türkçenin Balkanlardaki Gelişimi Üzerine Yapılan Çalışmaların Eğilimleri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 8(2), 211-221.

- YEE (2014). *Yunus Emre Enstitüsü 2014 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2015). *Yunus Emre Enstitüsü 2015 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2016). *Yunus Emre Enstitüsü 2016 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2017). *Yunus Emre Enstitüsü 2017 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2018). *Yunus Emre Enstitüsü 2018 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2019). *Yunus Emre Enstitüsü 2019 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2020). *Yunus Emre Enstitüsü 2020 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2021). *Yunus Emre Enstitüsü 2021 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.
- YEE (2022). *Yunus Emre Enstitüsü 2022 Yılı Faaliyet Raporu*, Yunus Emre Enstitüsü: Ankara.

Extended Summary

Turkish teaching is carried out by various institutions both in Turkey and in various parts of the world. One of the institutions that continues these studies in Turkey and in the world is Yunus Emre Institute. Since 2009, Yunus Emre Institute has been continuing its activities of teaching Turkish for all levels and age groups, teaching Turkish to foreigners, teaching Turkish to bilinguals, and teaching Turkish to Turkish nobles. Yunus Emre Institute's activities include many studies such as material preparation, book printing, and e-book design along with education and training. Within the scope of the study, Yunus Emre Institute's so-called Balkans between 2014-2022; Its activities (such as education-training, cultural work, social activities) in the region covering Albania, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Montenegro, Kosovo, Macedonia, Greece, Croatia, Hungary, Serbia and Slovenia were examined. In addition, a comparative evaluation of the education and training activities carried out by Yunus Emre Institute in the Balkans was made. The research was carried out as a case study, one of the qualitative research methods. As the object of investigation, activity reports regarding the work carried out by Yunus Emre Institute between 2014 and 2022 were examined and analyzed using the document analysis method. In the light of the data obtained, it was examined which areas Yunus Emre Institute's studies in the Balkans concentrated on, how frequently they were carried out and what results they achieved. The data obtained within the scope of the study were classified and themed. It is aimed to contribute to the future studies of the institution through comparisons made by different institutions in different geographies in Turkish teaching and related sub-fields. In the results of the study, the number of institutions, activities, trainees and in-service training in the region are given and their contributions to the activities in the region are revealed. It is evaluated that the study will contribute to the efficiency, diversity and planning processes of the studies that Yunus Emre Institute will carry out in the coming years. In addition, it is envisaged to contribute to implementing individuals and institutions in order to ensure that Turkish teaching is carried out effectively and efficiently throughout the world, especially in neighboring geographies.

Considering the results of the study, it is revealed that the majority of the Turkish population in the region uses Turkish and is in an effort to learn/keep it alive. It has been demonstrated that the State of the Republic of Turkey contributes to the education and training process of Turkish through various institutions and organizations in response to the Turkish language needs of its citizens, which it patronizes, and that Yunus Emre Institute is an organization that has been operating in the region for a long time and serves Turkish through cultural centers in many different regions. . It was brought to attention that an active process was carried out regarding the teaching of Turkish in both schools and Turkology departments at universities in the region, and that common difficulties were faced in Turkish education, especially after the Ottoman domination. The mission of Yunus Emre Institute is to produce solutions to these problems from a single source and within the framework of expertise; It has been determined that it directs this process through courses, events, summer schools, instructor trainings and various activities. In addition, it has been seen that it organizes the Turkish Proficiency Exam in the name

of measurement and evaluation activities and administers it simultaneously in many centers, and continues its work both in the Balkans and all over the world with its organizational structure that has grown over the years and the experience it has gained in the field.

Considering the activities of the institution in the region in the light of these results, Turkish teaching in the region should be supported with materials and resources based on education programs. The aspects of developing technological opportunities that will enrich this process and attract the attention of students should be increased. Turkish language should be taught in these lands, which have carried Turkish traces for centuries, and the Turkish population's sensitivity to Turkish education should be supported.